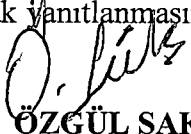

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

47503

Aşağıdaki sorularımın Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

ÖZGÜL SAKİ
İstanbul Milletvekili

AKP iktidarı, eğitimi dinselleştirme politikasında yeni ve daha ileri bir adım atmıştır. İstanbul Valiliği, yeni yapılacak okullarda toplu cuma namazına uygun mescitler oluşturulmasını, mevcut okul alanlarının ise “cuma mescidi”ne dönüştürülmesini dayatmaktadır. Bu düzenleme ibadet özgürlüğünün güvence altına alınması değil; devletin dini okulda örgütlemesi, kamusal eğitimin mekanını, zamanını ve gündelik işleyişini belirli bir ibadete göre düzenlemesidir.

İstanbul Valiliğinin, İstanbul Valisi Davut Gül imzasıyla 22 Nisan 2026 tarihinde 39 ilçe kaymakamlığına ve ilgili kamu kurumlarına gönderdiği yazıda, yeni yapılacak okul ve eğitim kurumlarının proje ve planlamalarında cuma namazının kılınmasına imkan sağlayacak yeterli fiziki kapasiteye sahip mescit alanlarına yer verilmesi; mevcut okul ve eğitim kurumlarındaki uygun alanların ise “cuma mescidi” olarak kullanılmak üzere dönüştürülmesi istenmiştir.

Basına 28 Temmuz 2026 tarihinde yansıyan yazıda, öğrenciler ile eğitim çalışanlarının ibadet ihtiyaçlarının karşılanması “eğitim hizmetlerinin bütünleyici bir parçası” olarak tanımlanmış; ibadet amacıyla okul dışına çıkışların azaltılmasının ve eğitim saatlerinin verimli kullanılmasının hedeflendiği belirtilmiştir.

Yazıda, Milli Eğitim Bakanlığı Kurum Açma, Kapatma ve Ad Verme Yönetmeliği'nin 5'inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi ile Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 81'inci maddesinin altıncı fıkrası dayanak gösterilmiştir. Ancak söz konusu hükümler belirli eğitim kurumlarında mescit bulunmasını düzenlerken Valilik yazısı; bütün yeni okul ve eğitim kurumlarında toplu cuma namazına yetecek kapasitede mekan oluşturulmasını ve mevcut okullardaki alanların bu amaçla dönüştürülmesini öngörmektedir. Böylece bir valilik yazısıyla yönetmelik hükümlerinin kapsamı genişletilmekte ve yeni bir genel yükümlülük yaratılmaktadır.

Din ve vicdan özgürlüğünün güvencesi, devletin okullarda belirli bir ibadeti örgütlemesi değil; öğrencilerin inanma, inanmama, ibadete katılmama ve inancını açıklamaya zorlanmama haklarını korumasıdır. Laiklik ise bütün din ve mezhepler için okul içinde ayrı alanlar oluşturulması değil, kamusal eğitim hizmetinin hiçbir dinin kurallarına ve ibadet düzenine göre biçimlendirilmemesidir. Devletin belirli bir ibadet için mekan tahsis eden, bu mekanın kapasitesini belirleyen, okul programını ibadet saatlerine göre düzenleyen ve ibadetin gerçekleştirilmesini kolaylaştıran bir aktöre dönüşmesi laiklikle bağdaşmamaktadır.

Valilik yazısında cuma namazının özel olarak esas alınması, yalnızca Sünni-Hanefi İslam anlayışına ait belirli bir ibadet biçiminin ayrıcalıklı kılınması değil; devletin dini ve ibadeti kamusal eğitim alanında örgütlemesi anlamına gelmektedir. Laiklik, devletin dini inanç ve ibadet alanını düzenlememesi, kamusal eğitim hizmetinin de dini kurallara göre biçimlendirilmemesidir. Bu talimatla din, okulun fiziki ve idari yapısına yerleştirilmekte; eğitimin içeriğini, mekanını, zamanını ve gündelik işleyişini belirleyen kurucu bir norma dönüştürülmektedir. Böylece kamusal okul laik ve ortak bir eğitim alanı olmaktan çıkarılarak

siyasal iktidarın dini-ideolojik müdahalesinin aracına çevrilmekte; öğrenciler de ibadete katılıp katılmama üzerinden kendilerini açıklamaya ve konumlandırmaya zorlanmaktadır. Buradaki sorun insanların inançları değil, siyasal iktidarın din ile devlet arasındaki ayrımı ortadan kaldırarak dini eğitime ve kamusal yaşama dayatmasıdır.

AKP iktidarı; zorunlu din derslerinin kapsamının genişletilmesi, Kuran-ı Kerim, Peygamberimizin Hayatı ve Temel Dini Bilgiler dersleri, imam hatipleştirme politikası, ÇEDES uygulamaları, Diyanet İşleri Başkanlığı ile dini vakıf ve derneklerle yapılan protokoller ve “Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli” aracılığıyla eğitimi sistematik biçimde dinselileştirmektedir. İstanbul Valiliğinin “cuma mescidi” talimatı, bu politikanın yeni bir halkası ve daha ileri bir aşamasıdır. Dini referanslar artık yalnızca müfredata, derslere ve okul etkinliklerine değil; okulun mimarisine, mekan kullanımına, zaman düzenine ve gündelik işleyişine de yerleştirilmektedir. Böylece kamusal okul, belirli bir din ve mezhebe ait toplu ibadetin devlet eliyle örgütlendiği bir alana dönüştürülmektedir. Bu talimat münferit bir idari işlem değil, laik ve bilimsel eğitimin tasfiyesini derinleştiren bütünlüklü bir siyasal projenin devamıdır.

Bu ideolojik tercih aynı zamanda sınıfsal bir kaynak aktarımı sorunudur. İstanbul’daki çok sayıda okulda derslik, kütüphane, laboratuvar, spor alanı, yemekhane, temiz su, hijyen ve depreme dayanıklı bina ihtiyacı sürmektedir. Çocuklar okula aç giderken, emekçi aileler eğitimin giderek artan maliyetini karşılamak zorunda bırakılırken ve öğretmenler güvencesizliğe mahkum edilirken kamusal kaynakların ve okul alanlarının cuma mescitlerine tahsis edilmesi, AKP iktidarının sınıfsal ve ideolojik önceliklerini ortaya koymaktadır. Kamusal eğitimin tasfiyesi ile eğitimin dinselileştirilmesi birbirini tamamlayan süreçlerdir: Devlet eğitimin maddi yükünü emekçi ailelere devrederken okulun içeriğini ve mekanını kendi ideolojik programı doğrultusunda düzenlemektedir.

Talimatın Bakanlık tarafından 81 ile gönderilmek yerine İstanbul Valiliği aracılığıyla İstanbul’daki 39 ilçenin tamamında uygulamaya konulması, İstanbul’un okulların toplu ibadete uygun biçimde yeniden düzenlenmesine yönelik bu modelin pilot ili olarak seçilip seçilmediği sorusunu doğurmaktadır. Yazının 22 Nisan 2026 tarihinde gönderilmesine rağmen yaklaşık üç ay boyunca kamuoyuna açıklanmaması ve başka illerde aynı kapsamda bir düzenlemenin kamuoyuna yansımamış olması, uygulamanın önce İstanbul’da hayata geçirilerek daha sonra ülke geneline yaygınlaştırılmasının planlandığı yönündeki kaygıları artırmaktadır.

Bu bağlamda:

1. İstanbul Valiliğinin 22 Nisan 2026 tarihli yazısı Bakanlığınızın bilgisi, talimatı veya onayıyla mı hazırlanmıştır? Yazıya ilişkin Bakanlığınız, Valilik ve İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü arasındaki yazışma ve görüşmeler nelerdir; sorumlu birimler ve kamu görevlileri kimlerdir?
2. Yönetmeliklerdeki mescit düzenlemesinin Valilik yazısıyla genişletilerek bütün eğitim kurumlarına “cuma mescidi” dayatılmasının hukuki dayanağı nedir? Bu işlem yetki gaspı değil midir?
3. Devletin cuma namazını okulda örgütlemesi ve okulun fiziki ve idari düzenini ibadete göre biçimlendirmesi, din ile devlet işlerinin ayrılığı ve Anayasa’nın laiklik ilkesiyle nasıl bağdaştırılmaktadır? Bakanlığınız bu yetkiyi hangi hükümden almaktadır?

4. Bakanlığınız hangi yetkiyle ibadeti “eğitim hizmetlerinin bütünleyici bir parçası” saymakta ve okulları devlet eliyle ibadet örgütlenen mekanlara dönüştürmektedir? Bunun hukuki ve pedagojik dayanağı nedir?
5. Zorunlu din derslerinin genişletilmesi, dini içerikli seçmeli dersler, imam hatipleştirme, ÇEDES, dini kurum ve yapılarla protokoller ve “Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli”nin ardından okulların fiziki ve idari düzeninin de toplu ibadete göre biçimlendirilmesi, dinin eğitime dayatılmasının yeni aşaması mıdır? Bu doğrultuda hazırlanan başka hangi uygulamalar vardır?
6. Yazıdaki “okul ve eğitim kurumları” ifadesi hangi kurumları kapsamaktadır? Talimat okul öncesinden liselere, özel eğitim kurumlarından halk eğitimi merkezlerine kadar Bakanlığınıza bağlı bütün kurumlarda mı uygulanacaktır?
7. İstanbul’da kaç okulda mescit bulunmaktadır? Yazının ardından kaç okulda mescit oluşturulmuş veya mevcut alanlar cuma mescidine dönüştürülmüştür? Verilerin ilçe ve okul türüne göre dağılımı nedir?
8. Cuma mescidine dönüştürülen veya dönüştürülmesi planlanan yerlerin önceki kullanım amaçları nelerdir? Derslik, kütüphane, laboratuvar, atölye, rehberlik servisi, yemekhane, spor alanı veya ortak kullanım alanlarının ibadete tahsisine kim karar vermiştir?
9. Mescitlerin yapımı, dönüşümü, donanımı, temizliği, ısıtılması, güvenliği ve bakımı için ne kadar kamu kaynağı ayrılmıştır? Harcamalar hangi bütçelerden karşılanacaktır? Dini vakıf, dernek, cemaat, şirket veya bağışçılardan katkı alınacak mıdır?
10. İstanbul’da derslik, kütüphane, laboratuvar, spor salonu, yemekhane, temiz su, tuvalet, hijyen malzemesi veya depreme dayanıklı bina ihtiyacı bulunan kaç okul vardır? Bu ihtiyaçlar karşılanmazken kaynakların cuma mescitlerine ayrılması, iktidarın ideolojik tercihlerini çocukların eğitim hakkının önüne koyması değil midir?
11. Cuma namazına katılacak öğrencilerin belirlenmesi amacıyla çocukların dini inançları, mezhepleri veya ibadete katılımları kaydedilecek midir? Öğrencilerin inanç temelinde fişlenmesini açıkça yasaklayan bağlayıcı bir talimat yayımlanmış mıdır?
12. Cuma namazı sırasında dersler sürecektir midir? İbadete katılım; ders, yoklama, sınav, etkinlik veya okul imkanlarından yararlanmada farklılık yaratacak mıdır? Eğitim zamanı hangi yetkiyle ibadet saatlerine göre düzenlenmektedir?
13. Yazı, gönderildiği 22 Nisan 2026’dan yaklaşık üç ay sonra basına yansımıştır. Laik eğitimi hedef alan bu talimat neden resmi olarak yayımlanmamış ve kamuoyundan gizlenmiştir?
14. İstanbul, okulların toplu ibadete göre yeniden düzenlenmesinde pilot il olarak mı seçilmiştir? Uygulamanın İstanbul’da sınıp ülke geneline yayılması için yürütülen çalışmalar nelerdir?
15. “Cuma mescidi” uygulamasının 2026-2027 eğitim öğretim yılında diğer illere yayılması planlanmakta mıdır? Bu amaçla hazırlanmış genelge, yönerge, proje, takvim, mimari standart veya bütçe çalışması var mıdır?